
Az igekötők gépi annotálásának problémái

Kalivoda Ágnes

Budapest, 2017. február 3.

PPKE BTK

Bevezetés

Mi a probléma? Homográf szóalakok hibás szófaji címkét kaphatnak

Mi a megoldás? Szabály alapú javítás (kontextus mintázatai)

Mi a haszna? Jobb annotáció → jobb alapanyag

Az előadás felépítése

1. Módszertan, a felhasznált korpuszok
2. Homográfia példákkal, halmazokkal
3. A javítás lépései (script)
4. Kiértékelés: pontosság, fedés, f-mérték
5. Összegzés, további teendők

Módszertan

- Felhasznált korpuszok:
 - **Pázmány Korpusz** (Endrédi 2016)
 - **Magyar Nemzeti Szövegtár v2.0.4**
(Oravecz–Váradi–Sass 2014)
- Igekötő állomány (egytagú, elvált igekötők):
Pázmány: **76**, MNSZ2: **79** (+ *alább, benn, közé*)
- Munkafázisok:
 - minden IK-nak elemzett szó lekérése a Pázmány Korpuszból
 - ugyanezen szavak lekérése nem-IK-ként
 - hibatípusok megállapítása (Unix pipeline commands)
 - szabályok megfogalmazása (Python3.4 script)
 - tesztelés: MNSZ2, pseudo-random 5000 mondat

Homográfia – példákkal

Más magyar szófaj	Ha a karbantartó sokáig vacakol, akkor az a konklúzió, hogy nem ért hozzá .	ért valamihez? hozzáér?
	4 telót rendeltem online tudom mit ír ki .	kiír valamit? (vala)ki ír?
Más nyelvű szóalak	[...] és a szingapúri Clara Vong Van Ki .	én kivagyok, ő kivan...
	[...] vitte a Sharm el Sheiki kórházból a per helyszínére.	elvitte?
Rövidítés, mozaikszó	LE (lóerő), OTT (oxytocin terheléses teszt)	
+ Elírás	[...] mert amit meg ad számot azon nem lehet!	megad? és amit ad?

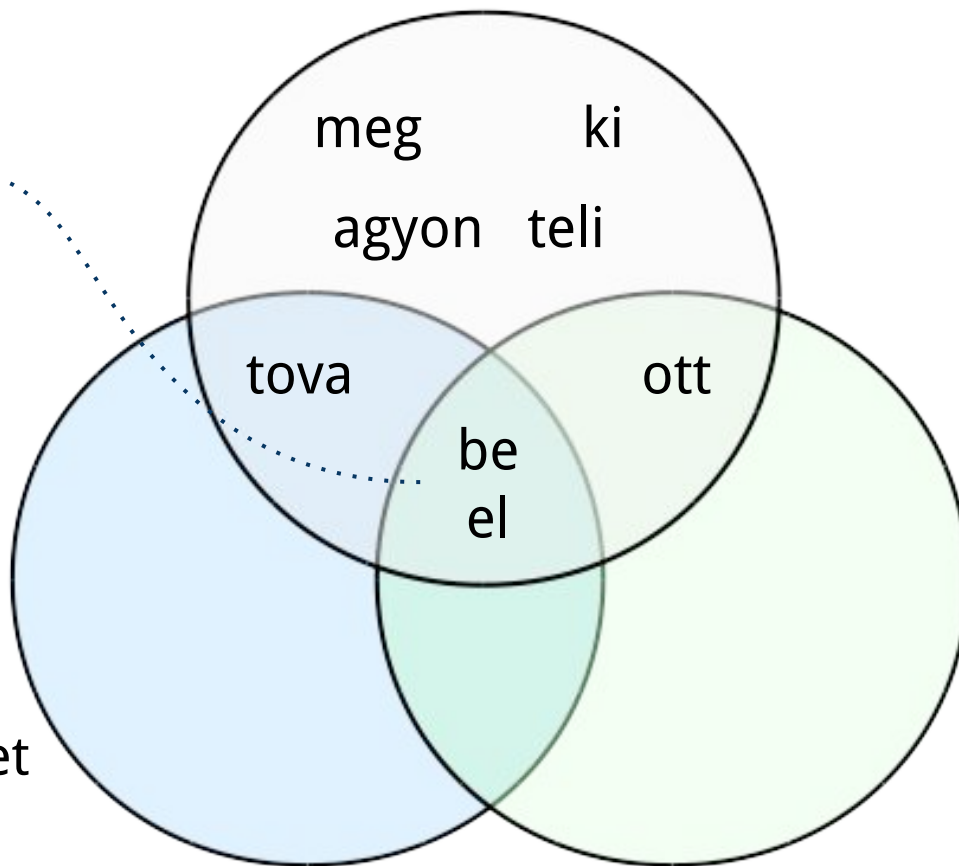
Homográfia – halmazokkal

Más magyar szófaj (1)

be (1):
Nem jött be.
Se ki, se be.
Be rút teremtés!

be (2):
It must be late.

be (3):
BE = Bowling
Egyesület

Más nyelvű szóalak (2)

Rövidítés, mozaikszó (3)

A javítás lépései (script)

1. Beolvassuk a mondatot
⇒ tejet/tej/FN.ACC meg/meg/IK ilyeneket/ilyen/MN_NM.PL.ACC

2. Keressük az igekötőnek jelölt elemet, mik a hibatípusai?
meg = [1]

3. Adott hibatípusban több szabály, van illeszkedő?

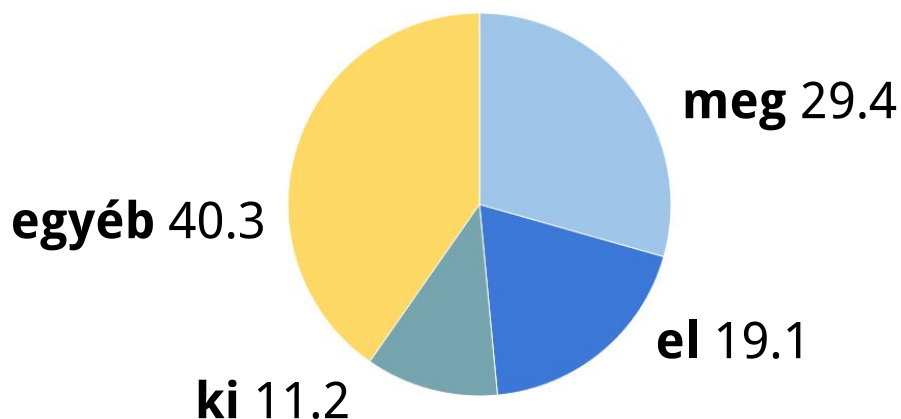
▼
[névszó+esetrag] [0-3 nem .?!] **[meg]** [0-3 nem .?!] **[névszó+esetrag]**

4. Ha valamelyik szabály talált: nem igekötő, különben igekötő

- Egyelőre egy irányban működik (igekötő ⇒ nem igekötő)
- Igekötő+ige kombinációkat is keresgél
(csak bizonyos igekötőknél, pl. észre, létre)

Kiértékelés: módszer

- 5000 igekötős mondat az MNSZ2-ből, “majdnem” véletlenszerűen
- fő szempont:
az igekötők arányát tekintve az MNSZ2 kicsinyített mása (alább %-ok)

- **összesen: 5000 / 1033 hibás 20.6 %**
- meg: 1470 / 510 hibás 34.7 %
- ki: 560 / 100 hibás 17.8 %

Kiértékelés: eredmények

- **Pontosság:** a hibásnak jelölt annotációk közül mennyi valóban hibás?
- **Fedés:** az összes hibás annotáció közül hányat talált meg?
- **F-mérték:** a pontosság és fedés harmonikus közepe

Teljesítmény a tesztkorpuszon (%):

Pontosság: 88.2

Fedés: 57.5 -----▶

F-mérték: **69.6**

Miért ennyi?

1. Nehéz kontextusra támaszkodni, ha rossz a kontextus:
ír/ír/MN.NOM alá/alá/IK
2. Rengeteg az elírás, hibás szóköz, ezt egyáltalán nem kezeljük
fél → *fel*, *még* → *meg*, *el* → *le* ...

Összegzés

A helyzet javult, de bőven van még mit csinálni...

További kérdések, teendők

- a fedés javítása ... de mit lehet kezdeni az elírásokkal?
- javítás a másik irányból (nem-IK \Rightarrow IK)
- az igekötő állomány vizsgálata kicsit elméletiben
 - nem konzisztens: ha a *zokon* igekötő, a *cserben* miért nem?
 - határozószó vs. igekötő, névmás vs. igekötő:
nagyon sokszor nem dönthető el, pl. *oda* [IK | HA]?
- rövid válaszok kezelése
 - Megtartottad az előadást? Én meg.* (igekötő)
 - Te megint ülsz le játszani... Én meg?* (kötőszó)

Köszönöm a figyelmet!

Hivatkozások

- Endrédi István (2016):
Nyelvtechnológiai algoritmusok korpuszok automatikus építéséhez és pontosabb feldolgozásukhoz. PhD. disszertáció.
- Kalivoda Ágnes (2016):
A magyar igei komplexumok vizsgálata. Mesterszakos szakdolgozat. Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar.
- Makrai Márton (2007):
Többértelműségek magyar mondatok számítógépes elemzésében – a „meg” szó szófajának vizsgálata gyakoriságokkal. Témalabor dolgozat.
- Oravecz Csaba – Váradi Tamás – Sass Bálint (2014):
The Hungarian Gigaword Corpus. In: *Proceedings of LREC 2014*. Reykjavík. 1719–1723.